

13.10.2021

Asia/25

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 27.09.2021 § 690

HEL 2021-003500 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

27.09.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Johanna Nuorteva: Lisäys perusteluiden toisen tekstikappaleen loppuun otsikon "Ote-opetuksen laajentamisen selvittäminen" alle

Lisäys: "Sijaishuollossa oleville lapsille voi kuitenkin hakea paikkaa ote-opetukseen kunnes uusi kehitteillä oleva toimintamalli otetaan käyttöön. Oppilaan opetus ja koulunkäynnin tuki suunnitellaan samalla tavalla kuin ote-opetuksen aikana sijoitettujen lasten tuki."

Koko kappale kuuluu tämän jälkeen:

Kaupunginhallitus katsoo, että sijaishuollossa oleville lapsille soveltuvan yhteisen tukimuodon kehittämistä on tarpeellista jatkaa, koska Ote-toimintamalli ei sellaisenaan suoraan sovellu käyttöönotettavaksi sijaishuollossa. Sijaishuollossa oleville lapsille voi kuitenkin hakea paikkaa ote-opetukseen kunnes uusi kehitteillä oleva toimintamalli otetaan käyttöön. Oppilaan opetus ja koulunkäynnin tuki suunnitellaan samalla tavalla kuin ote-opetuksen aikana sijoitettujen lasten tuki.

Kannattaja: Elisa Gebhard

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Johanna Nuortevan vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

20.09.2021 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 25.05.2021 § 220

HEL 2021-003500 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Johanna Nuortevan liitteenä olevasta valtuustoa-loitteeseen mahdollisuudesta Ote-opetukseen myös kodin ulkopuolelle sijoitetuille nuorille:

Ote on Helsingin suomenkielisten perusopetuspalveluiden ja lastensuojelun ja perhesosiaalityön palveluiden yhteistyötä, jossa Ote-opettaja ja perhetyön sosiaaliohjaaja toimivat tiiviinä työparina. Ote-opetuksella ja -perhetyöllä tuetaan 7.–9.-luokkalaisia oppilaita, joiden koulunkäyntiä hankaloittavat runsaat poissaolot tai koulunkäynti on kokonaan keskeytynyt, jolloin syrjäytymisen riski on suuri.

Ote on väliaikainen ratkaisu ja toimintamalli, jonka ensisijaisena tavoitteena on oppilaan opiskelun käynnistäminen ja opetukseen kiinnittyminen sekä mahdollisimman pian ryhmämuotoiseen opetukseen palaaminen. Ote-opetuksen tukena on aina perhetyön sosiaaliohjaaja, joka työskentelee koululla sekä nuoren toimintaympäristössä tavaten sekä nuorta että hänen vanhempiaan. Perhetyö sisältää nuoren arjen ja koulunkäynnin tukemista, perheen toimintakyvyn ja vanhemmuustaitojen sekä hyvinvoinnin vahvistamista. Perhetyön sosiaaliohjaaja työskentelee nuoren ja perheen kanssa toisinaan hyvinkin tiiviisti, jotta nuoren koulunkäynnin tilannetta saadaan ratkaistua. Ote-työparilla voi olla kerrallaan 8 – 10 nuorta, joka pitkälti määräytyy sen mukaan, mikä nuoren ja hänen perheensä kokonaistilanne on. Työparityöskentelyyn kuuluvat myös palveluohjaus ja jatkotuen miettiminen yhteistyössä lapsen, perheen ja verkoston kanssa.

Perhetyötä voidaan myöntää sosiaalihuoltolain perusteella erityistä tukea tarvitsevalle lapselle (ShL 18 §) tai lastensuojelulain perusteella lastensuojelun avohuollon asiakkaalle (LsL 36 §). Huostaanotettu lapsi on sijaishuollossa laitos- tai perhehoidossa ja sijaishuoltopaikka vastaa lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Sijaishuoltopaikan tehtävä on yhteistyössä perusopetuksen järjestäjän kanssa huolehtia koulunkäynnin toteutumisesta.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että Ote-toimintamalli on Helsingin perusopetuspalveluiden ja lastensuojelun ja perhesosiaalityön palveluiden yhteistyötä, jossa Ote-opettaja ja perhetyön sosiaaliohjaaja

toimivat tiiviinä työparina. Ote-perhetyö on tukitoimi lastensuojelun avohuollon ja perhesosiaalityön asiakkaille.

Oppilaan opetuksessa voidaan perusopetuslain 18 §:n mukaan poiketa opetuksen sisällöstä ja tuntijaosta, jolloin tarkoitetaan oppilaan opetuksen poikkeavaa järjestämistä muun opetuksen yhteydessä, erityisluokassa tai muussa soveltuvassa paikassa. Opetussuunnitelman mukaisesta tuntijaosta poikkeaminen voidaan toteuttaa kolmella eri tavalla: 1) koulupäivän lyhentäminen omassa ryhmässä 2) yksilöopetus tai Ote-opetus ja -perhetyö vuosiluokilla 7-9.

Laitoksessa asuvien nuorten osalta erityiset opetusjärjestelyt järjestetään tarvittaessa lyhennettynä koulupäivänä tai yksilöopetuksena oppilaan omassa koulussa. Koulun henkilöstön tehtävä on yhteistyössä sijaishuoltopaikan kanssa sopia oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseksi yksilölliset ratkaisut.

Oikeus oppia -hankkeessa kehitetään kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja sosiaali- ja terveystoimialan monialaista yhteistyötä ja osana sitä myös koulujen ja sijaishuollon yhteistyötä. Sijaishuollossakin olevat nuoret tarvitsevat toisinaan vahvaa tukea peruskoulun suorittamiseen ja koulupudokkuuden ehkäisemiseen, jolloin ote-opetuksen intensiivinen tuki ja mahdollisuus sovittaa opinnot oppilaan tarpeita ja voimavaroja vastaavaksi, voi olla tarpeen ja tarjolla. Sijoitus ei myöskään saa katkaista ote-opetusta, mikäli nuori on siellä aloittanut. Sijoitettujen nuorten osalta perhetyötä voidaan suunnitella yhteistyössä sijoituspaikan kanssa ja kohdistaa tukea enemmän koulupäivään. Sijaishuollossa oleville lapsille soveltuvan yhteisen tukimuodon kehittämistä on tarpeellista jatkaa, koska Ote-toimintamalli ei sellaisenaan suoraan sovellu käyttöön otettavaksi sijaishuollossa. Sijaishuollossa oleville lapsille soveltuvan yhteisen tukimuodon kehittämistä on tarpeellista jatkaa, koska Ote-toimintamalli ei sellaisenaan suoraan sovellu käyttöön otettavaksi sijaishuollossa.

Käsittely

25.05.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Fatim Diarra: "Oikeus oppia -hankkeessa kehitetään kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja sosiaali- ja terveystoimialan monialaista yhteistyötä ja osana sitä myös koulujen ja sijaishuollon yhteistyötä. LISÄYS: Sijaishuollossakin olevat nuoret tarvitsevat toisinaan vahvaa tukea peruskoulun suorittamiseen ja koulupudokkuuden ehkäisemiseen, jolloin ote-opetuksen intensiivinen tuki ja mahdollisuus sovittaa opinnot oppilaan tarpeita ja voimavaroja vastaavaksi, voi olla tarpeen ja tarjolla. Sijoitus ei myöskään saa katkaista ote-opetusta, mikäli nuori on siellä

13.10.2021

aloittanut. Sijoitettujen nuorten osalta perhetyötä voidaan suunnitella yhteistyössä sijoituspaikan kanssa ja kohdistaa tukea enemmän koulu-päivään. Sijaishuollossa oleville lapsille soveltuvan yhteisen tukimuodon kehittämistä on tarpeellista jatkaa, koska Ote-toimintamalli ei sellaisenaan suoraan sovellu käyttöön otettavaksi sijaishuollossa.

Kannattaja: Pia Pakarinen

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Fatim Diarran vastaehdotuksen yksimielisesti.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Heidi Roponen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 71927
heidi.roponen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 25.05.2021 § 109

HEL 2021-003500 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi lausunnon kaupunginhallitukselle valtuutettu Johanna Nuortevan ja 17 muun valtuutetun Ote-opetuksen laajentamisen selvittämistä koskevasta valtuustoaloitteesta seuraavan lausunnon:

”Aloitteessa esitetään, että selvitetään mahdollisuutta laajentaa ote-opetus myös kodin ulkopuolelle sijoitetuille nuorille. Ote-opetusta eivät voi saada ne nuoret, jotka asuvat sijoitettuina kodin ulkopuolelle. Lisäksi aloitteessa todetaan, että ”koulupudokkuuden ehkäisemiseksi ja peruskoulun loppuunsaattamiseksi niille oppilaille, joilla on koulunkäynti keskeytynyt tai poissaoloja on kertynyt niin paljon, ettei opiskelu enää onnistu, ja joilla on lastensuojelun asiakkuus, on tärkeää avata oikeus ote-opetukseen riippumatta siitä, missä he asuvat”.

Ote-opetus

Ote-toimintamalli on ollut vakiintunutta toimintaa Helsingissä vuodesta 2017. Sitä toteuttavat yhteistyönä kasvatuksen ja koulutuksen toimiala (Kasko) sekä sosiaali- ja terveystoimiala (Sote). Ote-opetus ja tuki on suunnattu yläastetta käyville oppilaille eli 7.–9.-luokkalaisille, jotka ovat yleensä iältään 13–15-vuotiaita. Opettajat ovat laaja-alaisia erityisopettajia ja työparina toimivat lastensuojelun ja perhesosiaalityön sosiaa-

liohjaajat. Näitä työpareja on Helsingissä viisi ja kullakin työparilla voi olla 8–10 oppilasta ohjauksessaan.

Ote-opetus on erityinen perusopetuslain (628/1998) 18 §:n mukainen opetusjärjestely, josta vastaa kasvatuksen ja koulutuksen toimiala. Ote-perhetyö on lastensuojelulain (417/2007) 36 §:n ja sosiaalihuoltolain (1301/2014) 18 §:n mukaista perhetyön sosiaaliohjaajan antamaa koulunkäyntiä tukevaa perhetyötä, jonka edellytyksenä on lastensuojelun avohuollon tai sosiaalihuoltolain mukainen asiakkuus. Ote-opetus on väliaikainen toimintamalli oppilaan koulunkäyntikyvyn palauttamiseksi. Ote-mallissa oppilas säilyy oman koulunsa oppilaana.

Ote-opetukseen tulevilla nuorilla on muun muassa mielenterveydellisiä ongelmia ja sosiaalisten taitojen haastetta. Usein taustalta nousee esiin myös oppimisvaikeutta ja kiusatuksi tulemisen kokemuksia.

Koulunkäyntiä tukeva perhetyö lastensuojelun ja perhesosiaalityön palveluissa

Ote-ohjaajan antama koulunkäyntiä tukeva perhetyö pitää sisällään monenlaista toimintaa, kuten keskusteluja perheen ja nuoren kanssa, arjen käytännön ohjausta, erilaisia toiminnallisia menetelmiä, ryhmätoimintaa sekä yhdessä tekemistä. Yhteydenpito nuoren kanssa on tiivistä ja sovituille tunneille tuleminen on ensisijainen tavoite.

Ote-ohjaaja voi olla mukana myös tunneilla. Ote-työpari seuraa nuoren koulunkäynnin tilannetta yhdessä päivittäin sekä verkoston säännöllisissä tapaamisissa. Työskentely on muutostyötä yhdessä nuoren ja vanhempien kanssa. Työskentely sisältää nuoren arjen tukemista, perheen toimintakyvyn ja vanhemmuustaitojen sekä hyvinvoinnin vahvistamista. Sosiaaliohjaaja työskentelee lapsen ja perheen kanssa tarvelähtöisesti eli toisinaan hyvinkin tiiviisti, jotta nuoren koulunkäynnin tilannetta saadaan ratkaistua. Tavoitteena on vanhempien motivoiminen ja aktivoituminen hoitamaan ja tukemaan lapsen koulunkäyntiä. Palveluohjaus ja jatkotuen miettiminen yhteistyössä lapsen, perheen ja verkoston kanssa on osa työskentelyä.

Sijoitettujen lasten koulunkäynnin tukeminen

Helsingissä on kaupungin omia lastensuojelulaitoksia ja useita palveluntuottajien sijaishuoltoyksiköitä, joihin on sijoitettuna sekä helsinkiläisiä että muiden kuntien sijoittamia lapsia. Helsingissä on myös kaupungin tukemissa sijaisperheissä asuvia lapsia ja muiden kuntien tänne perhehoitoon sijoittamia lapsia.

Huostaanotetuista helsinkiläistä lapsista valtaosa on sijaishuollossa muissa kunnissa, ja heidän perusopetuksensa järjestää valtaosin kyseessä olevan kunnan perusopetus.

Vuonna 2020 kodin ulkopuolella sijoitettuna ja huostaanotettuna oli kaikkiaan 314 helsinkiläistä 13–15-vuotiasta lasta. Näistä 38 prosenttia eli 119 lasta oli sijoitettuna Helsinkiin. Laitoshoidossa oli 58 prosenttia eli 69 näistä lapsista ja perhehoidossa 42 prosenttia eli 50 lasta. Muiden kuntien Helsinkiin sijoittamat lapset eivät ole luvuissa mukana.

Huostaanotetun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta on vastuussa sijaishuoltopaikka, joka voi olla laitos- tai perhehoito. Sijaishuoltopaikan tehtävä on yhteistyössä perusopetuksen kanssa vastata lapsen koulunkäynnin toteutumisesta. Laitoshoidossa jokaisella lapsella on nimetty omaohjaaja, joka vastaa lapsen koulun kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Erityisesti laitoshoidon sijoitetuilla lapsilla on usein koulunkäynnin haasteita. Helsingissä sijoitettujen lasten koulunkäynnin tukemiseksi päädytään usein pedagogisen selvityksen kautta tehostettuun tukeen tai erityiseen tukeen, ja käytännössä esimerkiksi opetuksen tilapäiseen erityisjärjestelyyn eli OTEJ-opetukseen. OTEJ-opetuksessa oppilas voi saada esimerkiksi kuusi tuntia viikossa yksityisopetusta, mikäli oppilas saadaan lähtemään kouluun.

Sijaisperheisiin sijoitettujen lasten osalta koulunkäynnin haasteita on harvemmin. Perhehoitajat voivat tukea sijoitetun lapsen koulukäyntiä tavanomaisin vanhempien käytössä olevin keinoin.

Ote-opetuksen laajentamisen selvittäminen

Kaupunkistrategian yhtenä tavoitteena on lasten eriarvoisuuden vähentäminen ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Peruskoulun suorittaminen ja jatko-opintoihin siirtyminen tukevat strategian toteutumista.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että nykyinen ote-opetuksen ja perhetyön toimintamalli on suunniteltu kotona asuville lapsille, eikä malli ole sellaisenaan suoraan kopioitavassa sijaishuoltoon. Sijoitetutkin nuoret tarvitsevat toisinaan vahvaa tukea peruskoulun suorittamiseen ja koulupudokkuuden ehkäisemiseen, jolloin ote-opetuksen intensiivinen tuki voi olla tarpeen. Sijoitus ei myöskään saa katkaista ote-opetusta, mikäli nuori on siellä aloittanut. Perheisiin sijoitettujen nuorten osalta toimintaa tulee suunnitella yhdessä opetuksentoimen kanssa ja myös laitokseen sijoitettujen osalta toimintaa tulee kohdistaa tukea enemmän koulupäivään. Sosiaali- ja terveyslautakunta näkee tarkoituksenmukaisena, että lastensuojelu ja perusopetus jatkavat yhteistyötä uusien ratkaisujen löytämiseksi, jotta sijaishuoltoon sijoitettujen lasten oikeus koulunkäyntiin toteutuisi.

Kaskon vetämässä Oikeus oppia -hankkeessa kehitetään Kaskon ja Soten monialaista yhteistyötä ja osana sitä myös koulujen ja sijaishuollon yhteistyötä.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten koulunkäynnin tukeminen edistää lasten välistä tasa-arvoa koulunkäynnissä.

Käsittely

25.05.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Sosiaali- ja terveyslautakunnan puheenjohtaja Sanna Vesikansa poistui kokouksesta ennen tämän asian käsittelyn aloittamista ja varapuheenjohtaja Karita Toijonen toimi puheenjohtajana loppukokouksen ajan.

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Kati Juva: Kohdan "Ote-opetuksen laajentamisen selvittäminen" keskimmäisen kappaleen ensimmäisen virkkeen "Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että nykyinen ote-opetuksen ja perhetyön toimintamalli on suunniteltu kotona asuville lapsille, eikä malli ole sellaisenaan suoraan kopioitavassa sijaishuoltoon" jälkeen lisätään: "Sijoitetutkin nuoret tarvitsevat toisinaan vahvaa tukea peruskoulun suorittamiseen ja koulupudokkuuden ehkäisemiseen, jolloin ote-opetuksen intensiivinen tuki voi olla tarpeen. Sijoitus ei myöskään saa katkaista ote-opetusta, mikäli nuori on siellä aloittanut. Perheisiin sijoitettujen nuorten osalta toimintaa tulee suunnitella yhdessä opetuksentoimen kanssa ja myös laitokseen sijoitettujen osalta toimintaa tulee kohdistaa tukea enemmän koulupäivään." Tämän jälkeen kappale jatkuu kuten aiemmin: "Sosiaali- ja terveyslautakunta näkee tarkoituksenmukaisena, että lastensuojelu ja perusopetus jatkavat yhteistyötä uusien ratkaisujen löytämiseksi, jotta sijaishuoltoon sijoitettujen lasten oikeus koulunkäyntiin toteutuisi."

Kannattaja: jäsen Touko Niinimäki

1 äänestys

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto syntyi seuraavan äänestyksen tuloksena.

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 1 (jäsen Kati Juva)

Jaa-äännet: 3

Sami Heistaro, Maritta Hyvärinen, Ulla-Marja Urho

13.10.2021

Asia/25

Ei-äännet: 9

Katju Aro, Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Kati Juva, Touko Niinimäki, Alekski Niskanen, Sanna-Mari Oranen, Reko Ravela, Karita Toijonen

Tyhjä: 0

Poissa: 1

Sanna Vesikansa

Sosiaali- ja terveystalutakunta hyväksyi jäsen Kati Juvan vastaehdotuksen äänin 9 - 3 (poissa 1).

Sosiaali- ja terveystalutakunta antoi asiasta hyväksytyn vastaehdotuksen osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Saila Nummikoski, lastensuojelun johtaja, puhelin: 310 43439
saila.nummikoski(a)hel.fi

Maarit Sulavuori, perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja, puhelin: 310 62401
maarit.sulavuori(a)hel.fi

Marja-Riitta Kilponen, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 43777
marja-riitta.kilponen(a)hel.fi
